

Nærings- og fiskeridepartementet - NFD

Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Vår referanse: 23/02394-3
Arkivkode: ---
Saksbehandler: Gunvor Eldegard
Deres referanse:
Dato: 22.06.2023

NOU 2023:10 - Leve og oppleve - Reisemål for en bærekraftig fremtid - Svar på Høring

Det vises til nevnte NOU som er på høring, med frist 30. juni 2023

Overordna sett støttar KS intensjonane i «NoU 2023:10 Leve og Oppleve» og vil bidra slik at kommunesektoren vert sett i stand til å sette måla ut i livet. KS gir i det følgande vurderingar og innspel i fire punkt, som er knytt til tilrådingane i Nou-en. I tillegg lanserer KS eit eige forslag i punkt 5:

- 1 Reisemålsleiing og besøksforvaltning, inkludert kompetanse
- 2 Fellesgodefinansiering / besøksbidrag
- 3 Transport
- 4 Cruice
- 5 KS rår staten til å opprette eit **Program for berekraftige reisemål**

1 Reisemålsleiing og besøksforvaltning, inkludert kompetanse

Reisemålsleiing og besøksforvaltning:

Morgondagens reiseliv må vera bærekraftig, både økonomisk, sosialt og miljømessig. Det skal ta vare på naturen, på lokalsamfunnet og på både reisande og fastbuande. Samfunnsutvikling handlar blant anna om langsiktig arealbruk. Det dreiar seg om utbygging av infrastruktur, stads - og sentrumsutvikling, næringsutvikling og miljø. Kommunen har også ansvar for oppvekstvilkår, grunnskule og folkehelse i vidaste forstand.

KS vil framheve at lokal og regional kunnskap anna er ein viktig føresetnad for arbeidet med næringsutvikling og det å støtte opp om gründerar, samfunnsentreprenørar, lag, foreiningar og eldsjeler.

Det er gode grunnar til å støtta intensjonane i reisemålsleiing. Det er nødvendig med breitt samarbeid for å oppnå mål om bærekraftig reiseliv. KS vil samtidig presisere sjølvråderetten til kommunane: Kommunar og fylkeskommunar er sjølvstendige forvaltningsnivå med eiga folkevald leiing. Dei er formelt likestilte forvaltningsnivå, og dei er ikkje ein del av den hierarkiske oppbygde statsforvaltninga. Sjølvstyret fungerer innanfor nasjonale rammer. Kommunane og fylkeskommunane kan gjera det som ikkje er forbode eller lagt til andre. (ref.¹)

¹ : [Statlig styring av kommuner og fylkeskommuner - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

KS ser grunn til å presisere at kommunen sjølv styrer sitt planarbeid. Berekraftig reiseliv kan ligga både i samfunnsdelen eller i ein eigen (nærings)plan eller strategi. KS støttar alltid godt samarbeid mellom, kommunar / fylkeskommunar og næringslivet, men kommunane må sjølv bestemma mandatet. Reisemålsleiing, slik det er foreslått i utgreiinga, er inga juridisk eining.

Kommunane tek mange stader alt i dag eit ansvar for reisemålsleiing og besøksforvaltning og tilpassar dette til lokale forhold. Reisemålsleiing og besøksforvaltning representerer likevel nye utfordringar for dei fleste kommunar, og det er usikkert om alle kommunar vil vera i stand til å etablere desse funksjonane. Det er ikkje alle kommunar som har kapasitet, ressursar eller kompetanse til å ta ei slik rolle.

Kommunane treng verktøy til å møte utfordringar, og ein nasjonal vegleiar kan vera eitt eksempel på eit slikt verktøy. Reisemåla er ulike og kan ikkje utviklast likt. Organiseringa må tilpassast til lokale forhold. Reisemålsleiing må også kunne gjennomførast i eit samarbeid på tvers av kommunar.

Kompetanse:

I utgreiinga er eit av dei føreslegne tiltaka at det skal utviklast kurs om besøksforvaltning retta mot kommunepolitikarar, administrativt tilsette i kommunar og fylkeskommunar, verkemiddelapparatet og reiselivsnæringa. KS vil påpeike at det alt er utvikla kurs både i regi av NMBU og KS/Nordland fylkeskommune.

Kurset frå NMBU-« [Berekraftig besøksforvaltning og levende lokalsamfunn](#)» er gjennomført halde i samarbeid med Nordland fylkeskommune og Vestland fylkeskommune. Nordland fylkeskommune og KS Nord har utvikla eit Nettkurs i besøksforvaltning for folkevalde.

KS vil påpeike at ein kan vurdere å vidareutvikle NMBU-kurset og bruke det som del av programmet foreslått ovanfor. Nettkurset (utvikla av KS Nord og Nfk) kan vidareutviklast, og KS kan samarbeide om å tilby kurs.

2 Fellesgodefinansiering / besøksbidrag

KS støttar besøksbidrag / finansiering av fellesgode, men vil presisera følgjande:

Utvalet legg opp til at innkrevjinga skal skje etter modell av eksisterande ordningar (eks. via eksisterande billettsystem, flypassasjeravgift etc.). KS går ut i frå at utvalet har vurdert at dette inneber den rimelegaste og enklaste måten å inndrive pengane på. Utvalet føreslår at besøksbidraget skal leggest til eit nasjonalt fond, som skal fordelast vidare lokalt og regionalt. Det bør takast stilling til korleis midlane frå fondet skal fordelast mellom regionalt og lokalt nivå. Det må deretter takast stilling til korleis fordelinga skal vera mellom de ulike fylkeskommunane og kommunane. Skal det vera eit sett med objektive kriterium, eller skal det lagast ei søknadsbasert ordning?

Vidare bør ein ta stilling til om eit slikt fond skal vera med på å finansiere utvikling og vidareutvikling, eller om det berre skal vera ei ordning som kompenserer for eksisterande turistverksemd.

Fylkeskommunen si rolle i fondsforvaltninga må også vurderast nærare og sjåast i samanheng med dei signal som har kome i samband med blant anna Hurdalsplattforma og regionreforma.

3 Transport

KS støttar forslaget om at det bør gjerast enkelt for besøkande å ta klimavenlege transportval. Det kan gjerast ved å vidareutvikla og styrka ein digital og samanhengande nasjonal reiseplanleggar.

KS vurderer forslaget som positivt. Føresetnaden er at det vidare arbeidet skjer i nært samarbeid med fylkeskommunane som takstmyndegheit for lokal og regional kollektivtransport.

KS støttar prinsippet om at reisemål med mange tilreisande bør ta høgde for transportbehovet til reiselivet i anbudsgrunnlaget for å kjøpa transporttenester. Dette inneber at fylkeskommunane bør gå i dialog med reiselivsnæringa når dei planlegg innkjøp av transporttenester og fastset ruteplanar. KS har ikkje oversikt over dagens praksis og vil difor tilrå at denne vert kartlagd.

KS støttar anbefalinga om auka satsing på miljøvenleg transport. I praksis er det kollektivtransport, (og sykkel og gange der det er mogleg). Dei aller fleste kollektivreiser skjer med buss, ikkje tog. KS støttar vidareutvikling av jernbana der det er ein etablert infrastruktur.

KS syner til Grønt landtransportprogram som har satt i gang eit pilotprosjekt som vil skalera utsleppsfri busstrafikk i den kommersielle marknaden. Fleire bussruter vil omfattast i piloten, som til dømes Valdresekspressen. Denne typen prosjekt testar ut både ulike typar drivstoff, fyllestasjonar, rutetider, sjåførkvile, serverings- og toalettforhald.

4 Cruise

KS legg vekt på at å fase inn el-ferjer, vert av mange rekna som det beste dømet på det grønne skiftet i Noreg, ved sida av el-bil satsinga. El-ferjene har bidrege til store utsleppskutt, teknologiutvikling og nye, konkurransedyktige produkt. Fylkeskommunane langs kysten har spelt ei avgjerande rolle gjennom bestilling av nye utsleppsfrie ferjer.

KS støttar at ein må stilla krav til cruise-næringa for å oppnå ei meir berekraftig cruisenæring.

5 Forslag om program for berekraftige reisemål:

KS vil framheva at fleire kommunar og fylkeskommunar arbeider godt med reisemålsutvikling og besøksforvaltning som til dømes Nordland fylkeskommune. Nordland fylkeskommune har sett i gang [prosjekt](#) om besøksforvaltning i destinasjon Lofoten, reisemål Vega og besøkpunkt Svartisen / Meløy. Prosjektet skal bidra til utviklinga av eit berekraftig og oppelevingsbasert reiseliv, som gir lokal verdiskaping i fylket. Målet er å utvikla ein metodikk, som kan brukast som verktøy i kommunar som ynskjer å satsa på besøksnæringar. Prosjektet inkluderer både næringslivet, grendelag, folkevalde og administrativt tilsette. Fylkeskommunen tilbyr kurs i besøksforvaltning, for politikarar og for innbyggjarar. Næringslivet og interesseorganisasjonane har og vore invitert med. Ein av suksessfaktorane er at det har vore skreddarsaum med kommunale /lokale døme.

Vestland fylkeskommune, Viken og Agder er også i gang med særskilte satsingar som gir erfaringar å bygge på. Desse satsingane kan vera til inspirasjon for fleire fylkeskommunar og kommunar.

Utfordringane og potensiala som utvalet framhevar let seg ikkje møte utan ekstra innsats, samarbeid og erfaringsutveksling på alle forvaltingsnivå. Kommunar og regionar / fylkeskommunar treng både verktøy og ressursar til å utvikle reiselivet.

KS vurderer at mange fylkeskommunar og kommunar er mogne til å samarbeide om utvikling av berekraftige reisemål. Staten kan bidra til å utløyse resultat og effektar gjennom eit eige **Program for berekraftige reisemål** knytt til dei utfordringane og potensiala som utvalet peiker på.

Programmet må utviklast i tett samarbeid med fylkeskommunane og kommunane. Det er gode erfaringar med denne typen program. Døme på dette er «Naturarven som verdiskaper» og «Lokalsamfunnsutvikling i

kommunane (LUK)». Erfaringar viser også at det må arbeidast over tid med eit slikt program og KS føreslår at programmet går over minimum seks år.

Programmet bør handle om reisemålsleiing, besøksforvaltning: Det må innehalde økonomisk og fagleg støtte til å teste ut ulike tiltak som er foreslått av utvalet. Vegleiar for gode reisemål kan vera ein del av programmet. Programmet kan teste ut ulike tiltak, som er foreslått av utvalet.

KS føreslår at staten opprettar programmet i eit samarbeid mellom fleire departement, i alle fall KDD og NFD. Programmet bør utviklast i samarbeid med fylkeskommunane, som må kunne søke om midlar og støtte frå programmet saman med reisemålskommunar.

Med helsing

Helge Eide
områdedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur